

N:o 2.

Ank. till Riksd. kansli den 8 februari 1909, kl. 1 e. m.

Betänkande i anledning af justitieombudsmannens framställning om ändring af 11 och 13 §§ i förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905.

(2:a A.)

Uti sin till innevarande Riksdag afgifna och i denna del till bevillningsutskottet hänvisade ämbetsberättelse har justitieombudsmannen anført:

»Sedan i 9 § af förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905 bestämmelse meddelats i fråga om utskänkingsrörelse i stad på grund af burskap eller särskildt privilegium, stadgas i 11 §: 'Om annan detaljhandel med brännvin än den, som kan äga rum jämlikt 9 § här ofvan, anses böra i stad idkas, må förslag därom väckas hos stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, hos allmän rådstuga. Stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan fatte därefter för sin del beslut i ärendet; börande beslutet, därest rätt till detaljhandel med brännvin anses böra medgifvas, innehålla antal försäljningsställen dels för utminuterung och dels för utskänkning äfvensom, där så anses nödigt, i hvilken trakt af staden hvarje försäljningsställe må finnas.

Innefattar beslutet upplåtande af rätt till detaljhandel med brännvin, skall magistraten med eget utlåtande i ärendet underställa detsamma Kungl. Maj:ts befallningshafvandes pröfning. Medgifver Kungl. Maj:ts befallningshafvande upplåtande af rätt till detaljhandel med brännvin, må försäljnings-

ställesnas antal ej sättas högre än det af stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan beslutade, och skall Kungl. Maj:ts befallningshafvandes beslut innehålla bestämmelse om tiden för beviljade rättigheters upplåtande, hvilken tid må utgöra högst tre år.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes beslut i ämnet skall delgifvas magistraten och kungöras i den tidning i länets residensstad, där allmänna påbud för staden vanligen meddelas, och räknas tiden för anförande af besvär öfver beslutet från dagen för kungörandet.

Under min ämbetsutöfning har jag varit i tillfälle att iakttaga, hurusom i visst afseende olika meningar gjort sig gällande angående detta stadgandes innebörd.

I händelse stadsfullmäktige eller allmän rådstuga vid beslut, att rätt till detaljhandel med brännvin må medgifvas, tillika utsatt, förutom försäljningsställesnas antal, i hvilken trakt af staden hvarje försäljningsställe må finnas, skall enligt en åsikt Konungens befallningshafvande, oberoende däraf äga bestämma, att försäljningsställe må finnas i annan trakt af staden än stadsfullmäktige eller allmän rådstuga sålunda för sin del beslutat.

Sedan klagomål hos mig anförts däröfver, att en länsstyrelse förfarit i öfverensstämmelse med denna åsikt, och jag i anledning däraf infordrat vederbörandes yttrande, anfördes i afgifven förklaring, att det torde vara nog att hänvisa till ifrågavarande paragraf, där det hette, att, om stadsfullmäktige beslutat upplåtande af rättighet till detaljhandel med brännvin, magistraten skall med eget utlåtande i ärendet 'underställa detsamma Kungl. Maj:ts befallningshafvandes pröfning'. Att denna pröfning innefattade beslutet i dess helhet och således äfven omfattade utskänkningsställesnas läge, vore, enligt länsstyrelsens mening, uppenbart. Bestämmanderätt därutinnan tillhörde jämväl enligt förordningen angående försäljning af brännvin m. m. den 24 maj 1895 Konungens befallningshafvande och vore sålunda ingen nyhet.

Medgifvas måste, att länsstyrelsen haft ett visst stöd för sitt förfarande i de ordalag, hvarmed bestämmelserna i fråga äro affattade. Stadsgandet, som uttryckligen utsäger, att försäljningsställesnas antal ej må af Konungens befallningshafvande sättas högre än det af stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan beslutade, iakttagar ju fullständig tystnad med hänsyn till förevarande spörsmål.

Enligt min mening stod emellertid den tolkning, länsstyrelsen förfäktade, i strid mot den princip, hvarpå lagen är byggd. Uppenbarligen skulle nämligen, om en sådan tolkning vunne godkännande, den rätt öfver brännvinsutskänkningslagen, som lagstiftaren velat tillerkänna stadsfullmäktige eller allmän rådstuga, varda i högst väsentlig grad äfventyrad.

Vid pröfning af ofvanberörda ärende fann jag följaktligen, att länsstyrelsens förfarande icke var riktigt, men att, med hänsyn till lagens oklarhet, detsamma icke kunde betraktas såsom fel i ämbetet.

Emellertid har jag ansett det vara af vikt, att i lagen införes en bestämmelse, som förebygger vidare missuppfattning af ifrågavarande stadgandes rätta mening.

En dylik lagändring påkallar tydligen äfven motsvarande jämkning af 13 §.

På grund af hvad jag sålunda anført, får jag vördsamt hemställa, att Riksdagen måtte för sin del besluta, att 11 och 13 §§ i förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905 skola erhålla följande ändrade lydelse:

11 §. Om annan detaljhandel med brännvin än den, som kan äga rum jämlikt 9 § här ofvan, anses böra i stad idkas, må förslag därom väckas hos stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, hos allmän rådstuga. Stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan fatte därefter för sin del beslut i ärendet; börande beslutet, därest rätt till detaljhandel med brännvin anses böra medgifvas, innehålla antal försäljningsställen dels för utminuterung och dels för utskänkning, äfvensom, där så anses nödigt, i hvilken trakt af staden hvarje försäljningsställe må finnas.

Innefattar beslutet upplåtande af rätt till detaljhandel med brännvin, skall magistraten med eget utlåtande i ärendet underställa detsamma Kungl. Maj:ts befallningshafvandes pröfning. Medgifver Kungl. Maj:ts befallningshafvande upplåtande af rätt till detaljhandel med brännvin, må försäljningsställes antal ej sättas högre eller försäljningsställe förläggas i annan trakt af staden än stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan beslutat, och skall Kungl. Maj:ts befallningshafvandes beslut innehålla bestämmelse om tiden för beviljade rättigheters upplåtande, hvilken tid må utgöra högst tre år.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes beslut i ämnet skall delgifvas magistraten och kungöras i den tidning i länets residensstad, där allmänna påbud för staden vanligen meddelas, och räknas tiden för anförande af besvär öfver beslutet från dagen för kungörandet.

13 §. Vill någon väcka förslag, att annan detaljhandel med brännvin än den utskänkning, som kan tillkomma innehafvare af gästgifveri, må i socken å landet idkas, göre därom framställning hos kommunalnämndens ordförande inom första hälften af mars månad året innan försäljningen skall börja. Kommunalnämnden skall före slutet af samma månad däröfver afgifva yttrande och däri, om detaljhandel tillstyrkes, föreslå antal försäljningsställen dels för utminuterung och dels för utskänkning, äfven-

som i hvilken trakt af socknen hvarje försäljningsställe må finnas. Yttrandet öfverlämnas till ordföranden i kommunalstämman, hvilken före april månads utgång på kommunalstämma, som blifvit två söndagar å rad pålyst, inhämtar socknemännens utlåtande i ämnet. Varder framställningen af kommunalstämman ogillad, förfaller frågan. Har åter kommunalstämman tillstyrkt inrättande af detaljhandel, insände, inom tre veckor från det kommunalstämman blifvit hållen, ordförande kommunalstämmoprotokollet och kommunalnämndens yttrande jämte eget utlåtande i ämnet till Kungl. Maj:ts befallningshafvande. Varder framställningen icke genast af Kungl. Maj:ts befallningshafvande afslagen, låte Kungl. Maj:ts befallningshafvande, därest trakt inom kommunen, hvarest detaljhandel skulle utöfvas, är så belägen, att rörelsen kan vålla olägenhet för annan kommun, i kyrkan inom denna kommun kungöra, att sådan framställning blifvit väckt, med föreläggande för kommunen att, därest den har något att erinra mot bifall till framställningen, inom viss bestämd tid och vid förlust af rättigheten att i frågan vidare höras, till Kungl. Maj:ts befallningshafvande inkomma med yttrande.

Medgifver Kungl. Maj:ts befallningshafvande upplåtande af rätt till detaljhandel med brännvin, må försäljningsställes antal ej sättas högre eller försäljningsställe förläggas i annan trakt af socknen än kommunalstämman förordat, och skall Kungl. Maj:ts befallningshafvandes beslut innehålla bestämmelse om tiden för beviljade rättigheters upplåtande, hvilken tid må utgöra högst tre år.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes beslut skall delgifvas länsmanen i orten och kommunalnämnden i den kommun, där fråga om detaljhandel blifvit väckt, äfvensom kungöras i den tidning i länets residensstad, där allmänna påbud för staden vanligen meddelas, och räknas tiden för anförande af besvär öfver beslutet från dagen för kungörandet.»

*Utskottets
yttrande.*

Jämväl utskottet håller före, att gällande stadganden uti ifrågavarande afseende förete en otydlighet, som bör afhjälpas. Såsom justitieombudsmannen framhåller, synes genom sådan tolkning af hithörande bestämmelser, som i det af honom omförmälda fallet ägt rum, den rätt öfver brännvinsutskänkningsen, som förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905 inrymt åt de kommunala myndigheterna, stadsfullmäktige eller allmän rådstuga i stad och kommunalstämma på landet, i viss mån äfventyras. De kommunala myndigheterna torde också på grund af den lokalkännedom, de besitta, vara mest skickade att afgöra öfver försäljningsställes belägenhet.

Utskottet, som icke har något att erinra mot den af justitieombuds-

mannen föreslagna affattningen af 11 och 13 §§ i gällande brännvinsförsäljningsförordning, hemställer alltså,

att Riksdagen måtte för sin del besluta, att 11 och 13 §§ i förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905 skola erhålla följande ändrade lydelse:

11 §. Om annan detaljhandel med brännvin än den, som kan äga rum jämlikt 9 § här ofvan, anses böra i stad idkas, må förslag därom väckas hos stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, hos allmän rådstuga. Stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan fatte därefter för sin del beslut i ärendet; börande beslutet, därest rätt till detaljhandel med brännvin anses böra medgifvas, innehålla antal försäljningsställen dels för utminutering och dels för utskänkning äfvensom, där så anses nödigt, i hvilken trakt af staden hvarje försäljningsställe må finnas.

Innefattar beslutet upplåtande af rätt till detaljhandel med brännvin, skall magistraten med eget utlåtande i ärendet underställa detsamma Kungl. Maj:ts befallningshafvandes pröfning. Medgifver Kungl. Maj:ts befallningshafvande upplåtande af rätt till detaljhandel med brännvin, må försäljningsställes antal ej sättas högre eller försäljningsställe förläggas i annan trakt af staden än stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan beslutat, och skall Kungl. Maj:ts befallningshafvandes beslut innehålla bestämmelse om tiden för beviljade rättigheters upplåtande, hvilken tid må utgöra högst tre år.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes beslut i ämnet skall delgifvas magistraten och kungöras i den tidning i länets residensstad, där allmänna påbud för staden vanligen meddelas, och räknas tiden för anförande af besvär öfver beslutet från dagen för kungörandet.

13 §. Vill någon väcka förslag, att annan detaljhandel med brännvin än den utskänkning, som kan tillkomma innehafvare af gästgifveri, må i socken å landet idkas, göre därom framställning hos kommunalnämndens ordförande inom första hälften af mars månad året innan försäljningen skall börja. Kommunalnämnden skall före

slutet af samma månad däröfver afgifva yttrande och däri, om detaljhandel tillstyrkes, föreslå antal försäljningsställen dels för utminuterung och dels för utskänkning, äfvensom i hvilken trakt af socknen hvarje försäljningsställe må finnas. Yttrandet öfverlämnas till ordföranden i kommunalstämman, hvilken före april månads utgång på kommunalstämma, som blifvit två söndagar å rad pålyst, inhämtar socknemännens utlåtande i ämnet. Varder framställningen af kommunalstämman ogillad, förfaller frågan. Har åter kommunalstämman tillstyrkt inrättande af detaljhandel, insände, inom tre veckor från det kommunalstämman blifvit hållen, ordföranden kommunalstämmo-protokollet och kommunalnämndens yttrande jämte eget utlåtande i ämnet till Kungl. Maj:ts befallningshafvande. Varder framställningen icke genast af Kungl. Maj:ts befallningshafvande afslagen, läte Kungl. Maj:ts befallningshafvande, därest trakt inom kommunen, hvarest detaljhandel skulle utöfvas, är så belägen, att rörelsen kan vålla olägenhet för annan kommun, i kyrkan inom denna kommun kungöra, att sådan framställning blifvit väckt, med föreläggande för kommunen att, därest den har något att erinra mot bifall till framställningen, inom viss bestämd tid och vid förlust af rättigheten att i frågan vidare höras, till Kungl. Maj:ts befallningshafvande inkomma med yttrande.

Medgifver Kungl. Maj:ts befallningshafvande upplåtande af rätt till detaljhandel med brännvin, må försäljningsstälernas antal ej sättas högre eller försäljningsställe förläggas i annan trakt af socknen än kommunalstämman förordat, och skall Kungl. Maj:ts befallningshafvandes beslut innehålla bestämmelse om tiden för beviljade rättigheters upplåtande, hvilken tid må utgöra högst tre år.

Kungl. Maj:ts befallningshafvandes beslut skall delgifvas länsmanen i orten och kommunalnämnden i den kommun, där fråga om detaljhandel blifvit väckt, äfvensom kungöras i den tidning i länets residensstad, där

allmänna påbud för staden vanligen meddelas, och räknas tiden för anförande af besvär öfver beslutet från dagen för kungörandet.

Stockholm den 4 februari 1909.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Friherre *Trolle* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i den slutliga behandlingen af detta betänkande.